భారత సైనిక బలగాలు, పోలీసులు హతమార్చిన మానవ హక్కుల కార్యకర్తలు జస్వంత్ సింగ్ ఖల్రా, జలీల్ అంద్రబీ, పరాగ్ దాస్, జడ్.వి. యావ్‌పేలకు జోహార్లు!

ప్రజలారా!

జస్వంత్ సింగ్ ఖల్రా (43) పంజాబుకు చెందిన అకాలీదళ్ మానవ హక్కుల శాఖ ప్రధాన కార్యదర్శి. 1995 సెప్టెంబర్ 6వ తేదీన అమృత్‌సర్‌లోని అతని ఇంటి ఎదుటే తెల్ల బట్టలలో వున్న 'గుర్తుతెలియని వ్యక్తులు' అతనిని కిడ్నాప్ చేసి తీసుకొని పోయారు. ఆనెల 22న ఖల్రా తరన్ తరన్ పోలీస్ డిస్ట్రిక్ట్‌లోని స్వర్హలి పోలీస్ స్టేషన్‌లో కనిపించాడు. ఆతరువాత ఇప్పటిదాకా అతని ఆచూకీ తెలియదు.

జలీల్ అహ్మద్ అంద్రబీ కాశ్మీర్‌కు చెందిన హైకోర్టు న్యాయవాది. కాశ్మీర్ కమిషన్ ఆఫ్ జ్యూరిస్ట్సు అధ్యక్షుడు. మానవ హక్కుల ఆందోళన కారుడు. 1995లో వియన్నా మానవ హక్కుల కాన్ఫరెన్స్‌కు హాజరయ్యాడు. 1996 మార్చి 8న అతను శ్రీనగర్‌లోని హైదర్‌పురా ప్రాంతంలో సాయంత్రం 5గంటల సమయంలో తనభార్యతో సహాకారులో పోతుండగా, కొందరు ప్రభుత్వ అనుకూల మిలిటెంట్లు కారు ఆపి అతనిని దింపి రాష్ట్రీయ రైఫిల్స్ అనే సైనిక విభాగానికి చెందిన అధికార్లకు అప్పగించారు. ఆనెల 27న అతని మృత దేహం శ్రీనగర్ నడిబొడ్డున రాజ్‌బాగ్‌లో జీలం నదిలో దొరికింది. నుదుటి మధ్యలో వున్న బుల్లెట్ గాయం అతని హత్యకు సాక్షి.

సెప్టెంబర్ 3 (డా॥ రామనాథం 11వ వర్ధంతి దినం)ను జాతీయ పౌరహక్కుల దినంగా పాటిద్దాం!

పరాగ్ కుమార్ దాస్ (35) అస్సాంకు చెందిన మానవ హక్కుల కార్యకర్త. మానవ్ అధికార్ సంగ్రాం సమితి ('మాస్') వ్యవస్థాపక సభ్యుడు. చనిపోయేనాటికి ఆ సంస్థ ప్రధాన కార్యదర్శి. రచయిత, పత్రికా సంపాదకుడు. 1996 మే 17న గౌహతి నగరంలో అతను తన కుమారుడిని స్కూల్ నుంచి ఇంటికి తీసుకొస్తుండగా దారిలో కొందరు సాయుధ దుండగులు అతనిని కాల్చి చంపారు. వారు ప్రభుత్వ అనుకూల మిలిటెంట్లయిన 'సుల్ఫా' (సరండర్డ్ ఉల్ఫా) కార్యకర్తలని నమ్మడానికి ఆధారాలున్నాయి.

జడ్.వి.యావ్‌పే *(Z.V.Yaopie)* (45) నాగాలాండ్‌లోని దిమాపూర్‌కు చెందిన మానవ హక్కుల న్యాయవాది. 1996 మే 23నాడు అతను హత్యకు గురి అయ్యాడు. అక్రమ నిర్బంధంలో వున్న నాగా యువకుల గురించి అధికార్లతో చర్చించి ఇంటికి వచ్చిన యావ్‌పేని సైన్యంపురమాయించిన సాయుధ దుండగులు అతని యింట్లోనే కాల్చి చంపారు.

ఈ నలుగురూ పౌరహక్కుల పరిరక్షణ కోసం కృషి చేసిన మేధావులు, మానవ హక్కుల కార్యకర్తలు. తుపాకులు చేతిలో పట్టుకున్న వారు కారు. పోలీసులతోనూ, సైనిక బలగాలతోనూ సాయుధ ఘర్షణకు దిగిన రహస్య ఉద్యమ కారులు కారు. మానవతా విలువల గురించి, ప్రజాతంత్ర రాజకీయ హక్కుల గురించి, రాజ్యాంగ హక్కుల గురించి శాంతి యుతంగా ఆందోళన చేసినవారు, రాసిన వారు, న్యాయస్థానాలలో వాదించిన వారు, అంతర్జాతీయ వేదికలలో మాట్లాడినవారు.

వీరు పని చేసిన నాలుగు రాష్ట్రాల లోనూ, ఆయా జాతుల స్వతంత్రం లేక స్వయంప్రతిపత్తి కోసం చాలా కాలంగా ఉద్యమాలు సాగుతున్నాయి. అవన్నీ ఒక దశలో సాయుధ రూపం తీసుకున్నాయి. ఒక్కొక్క ప్రాంతంలోనూ ఆ ఉద్యమాలకు నేపధ్యంగా ఒక చరిత్ర ఉంది. ఆ చరిత్ర మిగిలించిన అసంతృప్తి ఉంది. స్వాతంత్రం, లేక స్వయం ప్రతిపత్తి గురించి బలమైన ఆకాంక్ష ఉంది.

ఆ అసంతృప్తిని, అసంతృప్తికిలోనయిన ప్రజల ఆకాంక్షలనూ అర్థం చేసుకోవడానికి సిద్ధంగా లేని భారత పాలకులు ఈ ఉద్యమాలన్నిటినీ 'వేర్పాటువాద' 'దేశద్రోహకర' 'తీవ్రవాద' ఉద్యమాలుగాను, విదేశీ కుట్రల ఫలితమైన అలజడిగాను చిత్రీకరించారు.

ఈ జాతి ఉద్యమాలపట్ల భారత ప్రభుత్వం అనుసరించిన అప్రజాస్వామిక వైఖరి కిది నాంది. 'దేశం నుండి వేరుపడిపోతామని ఎవ్వరు తుపాకులు పట్టుకున్నా వెంటనే లొంగిపోవలసిందేనా?' అని ఆవేశపడిపోయేవారు ప్రజలలో చాలామంది ఉన్నారు. ఆ ఆవేశం అనవసరం. స్వయం ప్రతిపత్తి, లేక స్వాతంత్రం కోరు కోవడాన్ని 'దేశద్రోహం'గా కాక ఒక రాజకీయ హక్కుగా గుర్తించడం ప్రజాస్వామ్యవైఖరి. అంటే అర్థం, వెంటనే 'లొంగిపోవాలని' కాదు. అసలు

ఒక రాజకీయ ఆకాంక్ష ప్రజలలో ముందుకొచ్చినప్పుడు దానికి 'లొంగిపోవాలా' లేక దానిని 'లొంగదీసుకోవాలా' అని ఆలోచించడమే అప్రజాస్వామిక సంస్కృతిని సూచిస్తుంది. ఒక న్యాయమైన ఆకాంక్షగా దానిని గౌరవించడం అవసరం. దానితో రాజకీయంగా, ప్రజాస్వామికంగా వ్యవహరించడం అవసరం. దాని పర్యవసానం ఆ ప్రజలు దేశం నుండి వేరుపడిపోవడం కావచ్చు. లేదా స్వయం ప్రతిపత్తి గల సమాఖ్య తరహా సంబంధాన్ని నెలకొల్పడం కావచ్చు. లేదా మొత్తంగానే దేశ రాజకీయ వ్యవస్థలోనూ పరిపాలనా రంగంలోనూ వికేంద్రీకరణను వ్యవస్థీకరించడం కావచ్చు. లేదా అందరికీ ఆమోదయోగ్యమైన వేరే ఏ ఫలితమైనా కావచ్చు.

అంతే తప్ప ఆ ఆకాంక్షకు ఉండే రాజకీయ, ప్రజాతంత్ర స్వభావాన్ని కాదని దానిని 'ద్రోహం' గాను, ఆ కోరిక గల ప్రజలను 'దేశ ద్రోహులు'గాను చూడడం తప్పు.

పంజాబులో, కాశ్మీర్‌లో, అస్సాంలో, నాగాలాండ్‌లో ఉద్యమ రూపం తీసుకున్న జాతి ఆకాంక్షను దేశ ద్రోహకరమైన వేర్పాటువాదంగా అర్థంచేసుకున్న భారత పాలకులు, శత్రుదేశాలపైన ప్రయోగించే సైన్యాన్ని ఆ ప్రజలపైన ప్రయోగించారు. ఆ ప్రజలపైన యుద్ధం ప్రకటించారు. పోరాటకారుల సాయుధ చర్యలను ఎదుర్కొనే చట్టపరమైన కర్తవ్యాన్ని అడ్డం పెట్టుకొని ప్రజలందరిపైన చట్టబాహ్యమైన హింస ప్రయోగించసాగారు.

పై నాలుగు రాష్ట్రాలలోను సైన్యం, పారామిలిటరీ బలగాలు, పోలీసులు ప్రజలపైన విపరీతమైన హింసకు పాల్పడ్డారు. బూటకపు ఎన్‌కౌంటర్లలో వేలాది మందిని చంపారు. ఒళ్లు గగుర్పొడిచే రీతిలో చిత్రహింసలు పెట్టారు. ఇళ్లు లెక్కలేనన్ని కూల్చారు, కాల్చారు. క్యాంపులలో ప్రజలచేత వెట్టిచాకిరీ చేయించుకున్నారు. స్త్రీలను బలాత్కరించారు. పొలాలు, ఆస్తులు, ఇళ్లలోని వాడకపు వస్తువులు ధ్వంసంచేసారు. హింసను ఒక బెదిరింపుగా చూపించి లక్షలాది రూపాయల లంచాలు గుంజారు.

చట్టబాహ్యమైన ఈ హింసకుతోడు, హింసాత్మక చట్టాలను కూడ భారత పాలకులు ఆ ప్రజలపైన ప్రయోగించారు. మీసా, నాసా వంటి ప్రివెంటివ్ డిటెన్షన్ చట్టాలు, పోలీసులకు అహేతుకమయిన అధికారాలు ఇచ్చే కల్లోలిత ప్రాంతాల చట్టం, సైనికులకు అటువంటి అధికారాలే కట్టబెట్టే సాయుధ బలగాల ప్రత్యేక అధికారాల చట్టం, రాజకీయ కార్యకలాపాలను నేరంగా నిర్వచించే 'టాడా' చట్టం, వీటిలో ముఖ్యమైనవి. ఈ చట్టాలలోని చాలా అంశాలు భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్ 14, 19, 20, 21 లకు, ఐక్యరాజ్యసమితి 1966లో ఆమోదించిన అంతర్జాతీయ పౌరరాజకీయ హక్కుల ఒడంబడికకు, వ్యతిరేకమైనవి. అయినా భారత న్యాయస్థానాలు వీటిని రాజ్యాంగ వ్యతిరేకమని ప్రకటించడానికి సిద్ధంగా లేవు. వీటిని సవాలు చేస్తూ దాఖలయిన కేసులలో ఏళ్ల తరబడి తీర్పు చెప్పకుండ దాటవేయడం, లేదా వక్రవ్యాఖ్యానాలతో వీటిని రాజ్యాంగ బద్ధమేనని ప్రకటించడం జరుగుతూ ఉంది.

ఈ నేపథ్యంలో పై నాలుగు రాష్ట్రాలలోనూ పౌరహక్కుల కోసం కృషి చేసే సంస్థలు, వ్యక్తులు ముందు కొచ్చారు. సాయుధ బలగాలు చేసే అత్యాచారాలను బయటపెట్టారు. ఇతర రాష్ట్రాల పౌరహక్కుల సంఘాలను తమ రాష్ట్రాలకు ఆహ్వానించి అక్కడి పరిస్థితులను తెలియజెప్పారు. అంతర్జాతీయ మానవ హక్కుల సంస్థలకూ, ఐక్యరాజ్యసమితికీ రిపోర్టులు పంపారు. స్థానిక కోర్టుల నుండి సుప్రీం కోర్టు దాకా అనేక కేసులు వేశారు. దినపత్రికలలోనూ, తమ స్వంత ప్రచురణలలోనూ నిర్బంధ కాండకు సంబందించిన వివరాలు ప్రచురించి విస్తృతంగా ప్రచారం చేశారు. సాధ్యమైన చోట ప్రజాందోళనా కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు.

ఇదంతా కేవలం అక్కడ నడుస్తున్న ఉద్యమాలకు ప్రయోజనకారి కాదు. ఆవిధంగా చూడడం సంకుచిత దృష్టి. ఇది దేశంలో ప్రజాస్వామ్యాన్ని నిలబెట్టే కృషి. ప్రజాస్వామ్యానికి లోతయిన అర్థం కల్పించే కృషి. భారత దేశాన్ని నిండయిన ప్రజాస్వామ్యంగా తీర్చిదిద్దే కృషి. తాము ప్రపంచంలోకల్లా అతిపెద్ద ప్రజాస్వామ్యాన్ని నడుపుతున్నామని గర్వించే భారత పాలకులు ఈ కృషి చేసిన మానవహక్కుల కార్యకర్తలకు కృతజ్ఞులయి ఉండవలసింది. కానీ వాళ్లకు ఆ కార్యకర్తలు ఒక ఆటంకంగా, అవరోధంగా, కనిపించారు. ప్రజాస్వామ్యానికీ దేశ ప్రాదేశిక సమగ్రతకూ విరోధం ఏర్పడినప్పుడు మన పాలకులు ప్రాదేశిక సమగ్రతకే ఓటు వేసారు. ప్రజాస్వామ్యాన్ని ఖూనీ చేశారు. అక్కడితో తృప్తిచెందకుండా ప్రజాస్వామ్యాన్ని గురించి మాట్లాడేవారిని కూడా ఖూనీ చేశారు.

పంజాబులో పోలీసులు అపహరించి 'మాయం' చేసి అనామకంగా దహనం చేసిన వేలాది యువకుల ఆచూకీ వెలికి తీయడానికి జస్వంత్‌సింగ్ ఖల్రా కృషి చేశాడు. 1992లో కొన్ని వందల మందిని ఈ విధంగా దహనం చేశారనీ, 1992-95 మధ్య దాదాపు 3000 మంది ఈవిధంగా అనామకంగా కాటికి చేరారనీ అంచనా. **1992లో ఒక్క అమృతసర్ పట్టణంలోని దుర్గియానా శ్మశాన వాటికలోనే 300 మందికి పోలీసులు అంత్యక్రియలు చేశారు.** ఈ హత్యలకు సంబంధించిన వాస్తవాలు వెలికి తీసి కోర్టులో కేసు వేయడానికి ఖల్రా చాలా కృషి చేశాడు. అప్పట్లోనే పోలీసులు అతనిని బెదిరించారు. 'ఇంకొక్కడిని మాయం చేయడం మాకు

కష్టమనుకోవద్దు' అని హెచ్చరించారు. చివరికి అదే జరిగింది. **1995** సెప్టెంబర్ **6**న ఖల్రా అపహరణకు గురయ్యాడు. సెప్టెంబర్ **22**న తరన్‌తరన్ సమీపంలో స్వర్ణలి పోలీస్ స్టేషన్‌లో కనిపించాడు. ఆ తరువాత 'మాయం' అయ్యాడు. ఖల్రాను మాయం చేసింది తరన్ తరన్ పోలీసులేనన్న అభియోగంతో అతని మిత్రులు సుప్రీం కోర్టులో కేసువేయగా సుప్రీం కోర్టు సిబిఐని పరిశోధించమని ఆదేశించింది. సిబిఐ తన నివేదికను సుప్రీంకోర్టుకు ఈసంవత్సరం జూలై నెలలో సమర్పించింది. ఆ నివేదికను ఆధారం చేసుకొని సుప్రీంకోర్టు తరన్ తరన్‌పోలీస్ సూపరింటెండెంట్‌తో సహా **9** మంది పోలీస్ అధికారులపైన ఖల్రాను కిడ్నాప్‌చేసినందుకు కేసు పెట్టవలసిందిగా పంజాబు ప్రభుత్వాన్ని ఆదేశించింది.

కాశ్మీర్‌లోనయితే భారత సైనిక బలగాలు చేపట్టిన హింసాత్మక అణచివేత చర్యలకు లెక్కలేదు. అంతక్రూరమైన చిత్రహింసలు, అంతటి విచ్చలవిడి మూకుమ్మడి హత్యలు వేరే ఎక్కడా జరగలేదు. వీటి గురించి హైకోర్టు న్యాయవాదిఅయిన జలీల్ అంద్రబీ **1995**లో వియన్నాలో జరిగిన అంతర్జాతీయ మానవ హక్కుల కాన్ఫరెన్స్‌లో వివరంగా మాట్లాడాడు. శ్రీనగర్ హైకోర్టులో కేసులు వేశాడు. భారత సైనిక బలగాలు ఇంటరాగేషన్ సెంటర్స్‌గా ఉపయోగించుకుంటున్న నివాసాలలో నెలకొన్న పరిస్థితులపైన విచారణ జరిపించవలసింది. అంద్రబీ వేసిన రిట్ పిటిషన్‌కు హైకోర్టు స్పందించి ప్రతీ జిల్లాల్లోనూ విచారణ కమిటీలను నియమిస్తూ ఆర్డర్ జారీ చేసింది.

జలీల్ అంద్రబీ బ్రతికి వుంటే తమ అణచివేతకు ఏదో ఒకరకంగా అడ్డమొస్తూనే ఉంటుందని భావించిన రాష్ట్రీయరైఫిల్స్ అధికారులు అతన్ని చంపదలచుకున్నారు. అతనిని పట్టి తమకు అప్పగించడానికి తమ పోషణలో వర్ధిల్లుతున్న ప్రభుత్వ అనుకూల మిలిటెంట్లను వాడుకున్నారు. వాళ్లు అంద్రబీ కారును ఆపి అతనిని దించి రాష్ట్రీయ రైఫిల్స్ అధికారికి అప్పగించారు. ఇది జరిగింది **1996** మార్చి **8**న. అంద్రబీ భార్య రఫత్ అరా కూడా న్యాయవాదే. అతనితో పాటు ఆమె కూడా ఆరోజు కారులో వుంది. ఆమె వెంటనే హైకోర్టులో హెబియస్ కార్పస్ పిటిషన్ వేసింది. అంతర్జాతీయ మానవ హక్కుల సంస్థలు కూడా అంద్రబీ అపహరణ గురించి ఆందోళన చేశాయి. కానీ ఏదీ అతని ప్రాణాన్ని కాపాడలేక పోయింది. మార్చి **27**న శ్రీనగర్‌లోని రాజ్‌బాగ్ సమీపంలో జీలంనదిలో అతని శవం దొరికింది. అప్పటికి అతను చనిపోయి **14**రోజులు అయివుండవచ్చునని ఫొరెన్సిక్ నిపుణుడు అభిప్రాయపడ్డాడు.

శ్రీనగర్ హైకోర్టు అంద్రబీ హత్యను ఆపలేకపోయింది గానీ అతని హత్య జరిగిన తరువాత గట్టిగానే స్పందించింది. అతని హత్యపైన నేర పరిశోధన చేయడానికి పోలీస్ సూపరింటెండెంట్ స్థాయి అధికారి నేతృత్వంలో ఒక స్పెషల్ ఇన్వెస్టిగేషన్ టీం (ఎస్ఐటి)ను నియమించింది. సైనిక అధికారుల నేరాలను పరిశోధించడానికి ధైర్యం చాలని ఎస్ ఐటి నీళ్లు నమలసాగింది. హైకోర్టువారిని పలుమార్లు తీవ్రంగా అభిశంసించింది. హైకోర్టు ఎస్ ఐటిని నియమించిందని తెలియగానే రాష్ట్రీయ రైఫిల్స్ అధికారులు ఎందుకయినా మంచిదని అంద్రబీని కిడ్నాప్ చేయడానికి సహకరించిన కిరాయి మిలిటెంట్లను చంపేశారు. ఏప్రిల్ **5**వ తేదీన శ్రీనగర్- జమ్ము జాతీయ రహదారి మీద నున్న పాంపోర్ గ్రామం వద్ద అయిదు 'గుర్తుతెలియని' శవాలు కనిపించాయి. వాళ్లు జలీల్ అంద్రబీని సైన్యానికి పట్టి ఇచ్చిన యువకులేననీ, వారు బ్రతికి ఉంటే బండారం బయటపడుతుందని రాష్ట్రీయ రైఫిల్స్ అధికారులు గుట్టుచప్పుడు కాకుండా వారిని చంపివేశారనీ, కొద్దిరోజుల తరువాత 'కాశ్మీర్ టైంస్' దినపత్రిక రాసింది. ఈ అభియోగానికి రాష్ట్రీయ రైఫిల్స్ ఇప్పటి దాకా జవాబు చెప్పలేదు.

పరాగ్‌దాస్ మానవ్ అధికార్ సంగ్రాం సమితి ('మాస్') ద్వారాను, తాను సంపాదకునిగా ఉన్న 'అస్సోమీయ ప్రతీదిన్' పత్రిక ద్వారాను అస్సాం జాతి ఉద్యమ ఆకాంక్షలను, దానిపైన భారత ప్రభుత్వం ప్రయోగిస్తున్న అణచివేతను బహిరంగపరుస్తూ ప్రచారం చేశాడు. అతను విద్యాధికుడు. సాహిత్యం నుంచిఅర్థశాస్త్రం దాకా అనేక విషయాలలో ప్రావీణ్యం ఉన్నవాడు. చాలా రచనలు చేశాడు.

1991 సెప్టెంబర్ నెలలో భారత సైన్యం అస్సాంలో 'ఆపరేషన్ రైనో' అనే కార్యక్రమం ప్రారంభించింది. అదే సంవత్సరం 'మాస్' ఏర్పడింది. 'మాస్' అస్సాంలోనే కాక నాగాలాండ్‌లోనూ మణిపూర్‌లోనూ సైన్యం చేసిన అనేక అత్యాచారాలను బయటపెట్టింది. ప్రచారం చేసింది. 'మాస్' పైన అస్సాం ప్రభుత్వం ప్రయోగించిన అణచివేతలో భాగంగా పరాగ్‌దాస్ రెండు సార్లు 'టాడా' క్రింద జైలుకు పోయాడు. చివరికి ఈ సంవత్సరం మే **17**న హత్యకుగురి అయ్యాడు. అస్సాం ఐక్యవిముక్తి సంఘటన (ఉల్ఫా)లో కొంత కాలం పని చేసి బయటకు వచ్చి సైన్యంతో సహకరించడానికి సిద్ధపడిన యువకులతో హితేశ్వర్ సైకియా ప్రభుత్వం రూపొందించిన ప్రభుత్వ అనుకూల మిలిటెంట్లయిన 'సుల్ఫా' (సరండర్డ్ ఉల్ఫా) కార్యకర్తలు అతనిని చంపారని అతని సహచరులు భావిస్తున్నారు.

నాగాలాండ్ మన దేశంలో జాతి ఉద్యమం తీవ్ర రూపం తీసుకున్న మొట్టమొదటి ప్రాంతం. నాగాలాండ్‌లో 40 సంవత్సరాలుగా స్వాతంత్ర ఆకాంక్షతో పోరాటం సాగుతూ ఉంది. తొలినాడే భారత ప్రభుత్వం అక్కడ సైన్యాన్ని దించింది. కానీ ఇప్పటికీ నాగా ప్రజలలో బలంగా ఉన్న స్వాతంత్ర ఆకాంక్షను అణచలేకపోయింది. సైన్యం పాల్పడిన అత్యాచారాలను వెలికి తీసి ప్రచారం చేయడానికి, కోర్టులలో కేసులు వేసి బందీల ప్రాణాలు కాపాడడానికి, బయటి పౌరహక్కుల సంస్థలే కాక స్థానిక పౌరహక్కుల సంఘాలు, న్యాయవాదులు, మేధావులు, నలభై ఏళ్లగా కృషి చేశారు. సైనిక అధికార్లతోనూ సివిల్ అధికార్లతోనూ మాట్లాడి బందీలను విడిపించడం, అప్పుడప్పుడు జరిగే న్యాయ విచారణల్లో పాల్గొనడం, ఈశాన్య భారత రాష్ట్రాలలోని మానవ హక్కుల కార్యకర్తల కర్తవ్యం అయింది.

దాదాపు సైనికపాలన నెలకొన్న ఆ ప్రాంతంలో ఈ కృషి చేయడం సులభం కాదు. అయినా ధైర్యంగా నిలబడి పని చేసిన వాళ్లు ఉన్నారు. వారిలో ఒకడయినా జడ్.వి.యాప్పే తన ప్రజాతంత్ర కృషికి ఈ సంవత్సరం మే 23న మూల్యం చెల్లించాడు. అక్రమ నిర్బంధంలో ఉన్న నాగా జాతీయుల విడుదల గురించి ఆరోజు అధికార్లతో మాట్లాడి యాప్పే ఇంటికి వచ్చిన కొద్దిసేపటికి ఇంట్లోకి కొందరు సాయుధులు వచ్చి అతన్ని కాల్చిచంపారు. హంతకులు సైన్యం పోషణలో ఉన్న కిరాయి మిలిటెంట్లు అయివుండ వచ్చునని అనుమానం.

ప్రజలారా !

భారతదేశం ఒక ప్రజాస్వామ్య దేశమని మనలో చాలా మంది గర్విస్తున్నాం. కానీ అయిదేళ్ల కొకసారి ఎన్నికలు జరిగినంత మాత్రాన ప్రజాస్వామ్యం అయిపోదు. భారతదేశం పరిపూర్ణమైన ప్రజాస్వామ్యం కావాలంటే అనేక రంగాలలో అనేక మార్పులు రావలసివుంది. వాటిలో ముఖ్యమైనవాటికోసం పౌరహక్కుల ఉద్యమం కృషి చేస్తూంది. ఈ కృషిని కేవలం కొన్ని రాజకీయ వర్గాలకోసం చేస్తున్న సేవగా ప్రభుత్వం చిత్రీకరించి నిందించడం దుర్మార్గమైన విషయం. పౌరహక్కులకోసం కృషిచేయడమంటే 'తీవ్రవాదులకూ' 'వేర్పాటువాదులకూ' సేవచేయడం అనే దుష్ప్రచారానికి పాల్పడుతున్న ప్రభుత్వం తన ప్రచారబలాన్ని అడ్డంపెట్టుకొని పౌరహక్కుల ఉద్యమకారులను వేధిస్తూ ఉంది. ఖైదు చేస్తూ ఉంది. హత్య గావిస్తూ ఉంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ పోలీసులు పౌరహక్కుల సంఘం నాయకులు డా॥ రామనాథం, జాపాలక్ష్మారెడ్డి, నర్రా ప్రభాకరరెడ్లను హతమార్చారు. గోపి రాజన్నను చంపిన ఆర్.ఎస్.ఎస్. దుండగులను 11 ఏళ్లు గడిచినా ఈనాటికీ అరెస్టు చేయలేదు.

పౌరహక్కుల కృషి మనందరి బ్రతుకుకు, భవితవ్యానికీ అవసరం అయిన ప్రజాతంత్ర విలువల కోసం, హక్కుల కోసం జరుగుతున్న కృషి. ఈవిషయం ప్రజలందరూ గుర్తించి పౌరహక్కుల ఉద్యమకారులపైన పోలీసులు, సైనిక బలగాలు జరుపుతున్న దాడులనూ హత్యాకాండనూ ఖండించాలని కోరుతున్నాం. మనమందరం ఐక్యమై కాపాడుకుంటేనే పౌరహక్కులు నిలుస్తాయి. పౌరహక్కుల ఉద్యమం నిలుస్తుంది.

స్వేచ్ఛ, సమానత్వం వర్ధిల్లాలి !
పౌరహక్కుల ఉద్యమం వర్ధిల్లాలి !!

బహిరంగ సభ

సెప్టెంబర్ 4 (బుధవారం) సా॥ 5.30 గం॥లకు

62, ఆర్ట్స్ కాలేజ్ గ్యాలరీ, ఆంధ్రా యూనివర్శిటి

అధ్యక్షత : పి.ఎల్. నాయుడు (ఎ.పి.సి.ఎల్.సి. విశాఖ జిల్లా అధ్యక్షులు)

వక్తలు : డా॥ జయగోపాల్ (భారత నాస్తిక సమాజం)

డా॥ కె. బాలగోపాల్ (రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శి, ఎ.పి.సి.ఎల్.సి.)

ఆంధ్రప్రదేశ్ పౌరహక్కుల సంఘం
(APCLC)

26 ఆగస్టు 1996